

Nr 5

Utlåtande i anledning av motion om upphävande av 23 § jaktlagen.

Tredje lagutskottet har behandlat en inom riksdagen väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 60 i andra kammaren av herr *Levin*.

I motionen framhålles, att katten, som är ett utpräglat tamdjur, enligt gällande lag betraktas som ett villebråd, vilket jakträttsinnehavare har oinskränkt rådighet över, medan alla andra tamdjur är fredade. Motionären påpekar, att lagens nuvarande utformning bl. a. givit möjligheter för mindre nogräknade personer att etablera sig som kattfångare i större eller mindre skala, därvid man i fällor, som försetts med lockbete, fångar grannarnas katter och försäljer dessa. Vid anmälan av dylika kattstölder, anföres det, har åklagarna visat sig tveksamma, och i vissa fall, där åtal väckts, har vederbörande frikännts med hänvisning till gällande lag om rätt till jakt. Motionären anser det i högsta grad stötande för det allmänna rättsmedvetandet, att »personer, som överbevisats om stöld kan frikännas med hänvisning till jaktlagen». »För många gamla och ensamma människor», säger motionären, »är och förblir det obegripligt att samhället genom lagstiftning slår vakt kring de samvetslösa marodörer som lockar till sig och stjälar deras enda sällskap.» Motionären hänvisar till att ett i motion föregående år väckt förslag till ändring i 23 § jaktlagen avvisades och finner det enda framkomliga sättet att vinna rättelse »av den otillfredsställande ordning som nu råder» nu vara att helt borttaga nämnda stadgande i jaktlagen. De problem, som härvid kan uppkomma i fråga om herrelösa katter, anser motionären kunna ordnas genom polis- och hälsovårdsmyndigheternas försorg.

I motionen hemställles, »att riksdagen måtte besluta att paragraf 23 i lagen om rätt till jakt skall utgå ur lagen».

Beträffande motionens fullständiga innehåll hänvisar utskottet till motionen.

1864 års jaktstadga medgav envar rätt att döda katt, som anträffades i skog eller hage. I 1912 års jaktlag utökades denna rätt i så måtto att området för densamma angavs till all mark »utanför gård eller trädgård». Samtidigt inskränktes emellertid rätten så att den tillkom allenast »jakträttsinnehavaren och hans folk». Ändringarna föreslogs av år 1908 tillkallade sakkunniga i år 1909 avgivet förslag rörande revision av jaktlagstiftning. Bihang till riksdagens protokoll 1962. 9 saml. 3 avd. Nr 5

ningen. Utvidgningen motiverades med att katten enligt erfarenheten gör avsevärd skada just i öppen mark å raphöns och annat vilt. Samtidigt ansågs inskränkningen i rätten att efterhålla katt till att avse blott jakträttsinnehavaren och hans folk nödvändig »för att den sålunda utsträckta rätten att efterhålla katt icke må missbrukas till förföljelse av okynne».

Stadgandet i 1912 års jaktlag upptogs oförändrat i nu gällande lag den 3 juni 1938 om rätt till jakt, vars 23 § lyder: »Katt som anträffas utanför gård eller trädgård må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas.»

Som motionären påpekat, behandlade föregående års riksdag en motion om ändring i 23 § jaktlagen. Yrkandet i denna motion — II: 21 av herr Levin — avsåg, att ordet »Katt» i stadgandet skulle utbytas mot orden »Förvildad katt».

Motionen behandlades av tredje lagutskottet, som däröver inhämtade yttrandena från domänstyrelsen, Svenska jägareförbundet, Jägarnas riksförbund och Föreningen Djurens vänners riksorganisation. Av remissorganen tillstyrkte endast det sistnämnda motionärens förslag. För yttrandena redogöres i utskottets i ärendet avgivna utlåtande, nr 9/1961.

Utskottet ansåg i sitt utlåtande hinder föreligga mot en lagändring i den form motionären föreslagit och yttrade i övrigt, bl. a.

Som framgår av den tidigare redogörelsen har katten sedan lång tid tillbaka behandlats med stränghet i lagstiftningen. Denna inställning har motiverats av att katten, då den strövar kring i markerna, ansetts vålla allvarliga skador på beståndet av fåglar och småvilt. Det har omvittnats av såväl domänstyrelsen som Svenska jägarförbundet, att denna motivering för lagens bibehållande alltjämt kvarstår. Båda remissinstanserna har härvid framhållit, att huskatten, i den mån den ger sig ut på tillfälliga strövtåg, såsom skadedjur är att jämställa med den förvildade katten. Utskottet har ej anledning betvivla dessa uppgifters riktighet.

Utskottet vill emellertid ingalunda förringa de motiv som ligger till grund för motionärens hemställan. Ett utnyttjande av den rätt stadgandet medger kan säkerligen många gånger förefalla opåkallat ur jaktvårdssynpunkt och upprörande för den enskilde kattägaren. Det förfarande som i viss utsträckning synes förekomma att allenast för ekonomisk vinning locka tamkatter i fälla för försäljning till vetenskapliga institutioner eller eljest vill utskottet allvarligt fördöma. Det kan här anmärkas, att numera relativt talrikt förekommer innehav av s. k. raskatter, vilka ej sällan betingar avsevärda priser. En viss garanti mot ett handlingssätt sådant som det angivna ligger givetvis i att rätten att döda katt tillkommer endast jakträttsinnehavaren och hans folk. Av stor betydelse ur kattägarens synpunkt är emellertid härvid, huruvida uttrycket »utanför gård eller trädgård» avser gård eller trädgård över huvud eller om därmed menas endast kattägarens gård eller trädgård. Det kan enligt utskottets mening med visst fog hävdas, att dödande av annan katt än egen borde i princip vara otillåtet inom bebodda

områden. De viltvårdssynpunkter som ligger till grund för stadgandet har här inte samma berättigande som eljest och kan svårigen motivera ett sådant angrepp på enskilda intressen som ett avlivande av katt kan innebära.

Vissa motivuttalanden till stadgandet synes jämte dess ordalydelse närmast tyda på att från område där dödande av katt får ske undantagits varje gård och trädgård. Att stadga undantag allenast för kattägarens egen tomt kan vidare förefalla opåkallat, då den som där förfogar över jakträtten är ägaren själv. I ett rättsfall (se Svensk Juristtidning 1958 sid. 85) har emellertid uttrycket givits den tolkningen att katt, som anträffas i jakträttsinnehavarens gård eller trädgård, får dödas av denne och hans folk.

En fråga av intresse i sammanhanget är också huruvida den som begagnar sig av den i 23 § jaktlagen stadgade rätten kan sägas idka jakt och därmed huruvida gällande bestämmelser i jaktlagstiftningen — särskilt dess regler om förbud mot lockande av villebråd — blir tillämpliga. Svaret på denna fråga förefaller icke helt givet.

Den icke önskvärda fångsten och försäljningen av tamkatter torde i viss mån kunna motverkas, därest vid de vetenskapliga institutionerna fullständiga uppgifter inhämtas rörande försäljarna och de inlämnade djurens ursprung. Utskottet har anledning antaga, att denna fråga är föremål för övervägande av den år 1953 tillkallade djurskyddsutredningen.

Frågan huruvida det är möjligt att genom en lagändring undanröja föreliggande oklarhet med nu gällande bestämmelse om rätt att döda katt samt huruvida — utan att nödig hänsyn till viltvården eftersättes — den enskilde kattägarens intressen kan tillgodoses i högre grad än nu synes vara fallet torde förtjäna att beaktas. Enligt utskottets mening bör denna fråga övervägas av 1949 års jaktutredning vid dess översyn av jaktlagstiftningen.

Utskottets hemställan, att motionen ej måtte föranleda annan åtgärd än att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställde om överlämnande av motionen jämte utlåtandet till jaktutredningen, bifölls av riksdagen.

Utskottet

Motionären synes nu liksom i sin tidigare motion i ämnet främst reagera mot att 23 § jaktlagen kan åberopas till stöd för kattfångst i rent vinstsyfte ända in till gränsen för kattägarens egen mark, blott kattfångaren kan åberopa egen eller annans jakträtt å det område, där fångsten sker. I motionen betecknas detta förhållande som i högsta grad stötande för den allmänna rättskänslan. Utskottet har förståelse för motionärens inställning. Hänsyn för den enskilde kattägarens intresse att få behålla djuret kräver uppenbarligen att stadgandet om rätt att döda katt ej bör gå längre än viltvårdssynpunkterna oundgängligen kräver. Motionärens yrkande om helt upphävande av bestämmelsen kan utskottet emellertid ej ansluta sig till. En sådan åtgärd skulle säkerligen få allvarliga konsekvenser för beståndet av fåglar och småvilt i markerna. Däremot borde enligt utskottets mening en för kattägaren mera förmånlig avvägning mellan dennes intressen och viltvårdsintresset kunna ske genom att området, där katt får avlivas, inskränkes i förhållande till vad som gäller enligt den tolkning av stadgandet som nu

synes allmän. Sådana synpunkter har också legat till grund för utskottets ställningstagande i dess tidigare citerade utlåtande över 1961 års motion, i vilket utskottet hemställt om överlämnande av motionen jämte utlåtandet till 1949 års jaktutredning. Då frågan huruvida 23 § jaktlagen bör ändras, för att bättre tillgodose kattägarintresset således nu är föremål för övervägande av jaktutredningen, finner utskottet förevarande motion ej böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet vill slutligen erinra om att djurskyddsutredningen den 15 augusti 1961 avgivit ett betänkande (SOU 1961: 45) med förslag bl. a. till ändring i kungörelsen den 17 november 1944 med vissa bestämmelser om användning av djur för vetenskapligt ändamål m. m. I förslaget upptages regler innebärande skyldighet för den som mottager katter för vissa vetenskapliga ändamål att föra inköpsjournal, vari skall antecknas ej blott dagen för inköpet, djurets kön, färg och, i den mån det kan ske, ras ävensom säljarens namn och adress, utan även av säljaren lämnad uppgift om hans fångesmans namn och adress samt fångets beskaffenhet. Den i kungörelsen angivna tid, som måste förflyta mellan inköpet och det tillfälle då djuret må användas för ändamålet, föreslås vidare av utredningen förlängd från fem till tio dygn.

Utskottet hemställer,

att förevarande motion, II: 60, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 februari 1962

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Osvald, Göran Karlsson, Kristiansson, Ebbe Ohlsson, Knut Johansson, Åkesson, Åke Larsson och Ernst Olsson;

från andra kammaren: herrar Levin, Nyberg, fru Torbrink, herrar Andersson i Ryggestad*, Persson i Tandö, Wachtmeister, Hamrin i Kalmar och Mattsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Levin*, fru *Torbrink* och herr *Persson* i Tandö.